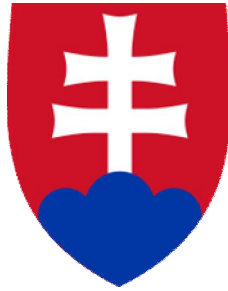

KANCELÁRIA VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV

**Správa Kancelárie verejného ochrancu práv o výsledkoch jej činnosti, hospodárení
a podmienkach pre jej činnosť v roku 2014**

Predkladá vedúci Kancelárie verejného ochrancu práv: PhDr. Marián Török, PhD.

Bratislava február 2015

Na základe príkazu verejnej ochrankyne práv predkladám Správu Kancelárie verejného ochrancu práv o výsledkoch jej činnosti, hospodárení a podmienkach pre jej činnosť v roku 2014.

PhDr. Marián Török, PhD.
vedúci Kancelárie verejného ochrancu práv

Obsah

I.	ČINNOSŤ KANCELÁRIE VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV	4
1.	Sumárne údaje o činnosti Kancelárie za rok 2014	4
2.	Usmerňovanie občanov vo veciach mimo pôsobnosti vyplývajúcej zo zákona o verejnom ochrancovi práv	4
3.	Pomoc deťom prostredníctvom stránky www.detskyombudsman.sk	5
4.	Vybavovanie žiadostí podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov	5
5.	Iné aktivity	6
II.	VZŤAHY KANCELÁRIE VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV S INÝMI INŠTITÚCIAMI.....	9
1.	Spolupráca s inými subjektmi pôsobiacimi v oblasti ochrany práv a slobôd.....	9
1.1	Spolupráca s prezidentom Slovenskej republiky	9
1.2	Pracovné stretnutia k prerokovaniu zverejnených správ verejnej ochrankyne práv	9
1.3	Spolupráca s ostatnými inštitúciami	10
2.	Vzťahy s medzinárodnými a nadnárodnými inštitúciami	11
2.1	Medzinárodná spolupráca	11
2.2	Spolupráca s Medzinárodným ombudsmanským inštitútom.....	11
2.3	Spolupráca s Európskym ombudsmanom	12
2.4	Spolupráca s Agentúrou Európskej únie pre základné práva	12
2.5	Spolupráca s Európskou komisiou.....	12
2.6	Spolupráca s Radou Európy	12
2.7	Spolupráca s Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe	12
2.8	Spolupráca v rámci Európskej siete ombudsmanov pre deti.....	13
2.9	Spolupráca so zahraničnými ombudsmanskými a inými inštitúciami	13
III.	ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE A HOSPODÁRENIE KANCELÁRIE VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV V ROKU 2014	15
1.	Organizačné a personálne zabezpečenie činnosti Kancelárie	15
2.	Materiálno-technické zabezpečenie Kancelárie	16
2.1	Správa informačných technológií	16
2.2	Správa majetku	17
2.3	Správa registratúry a podateľňa	17
3.	Hospodárenie Kancelárie s pridelenými rozpočtovými prostriedkami.....	18
IV.	PODMIENKY ČINNOSTI KANCELÁRIE V ROKU 2014 A NÁVRHY ODPORÚČANÍ VEREJNEJ OCHRANKYNI PRÁV PRE NÁRODNÚ RADU SLOVENSKEJ REPUBLIKY	21
1.	Podmienky činnosti Kancelárie.....	21
2.	Návrhy odporúčaní verejnej ochrankyne práv pre Národnú radu Slovenskej republiky.....	22

I. ČINNOSŤ KANCELÁRIE VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV

Kancelária verejného ochrancu práv (ďalej len „Kancelária“) je rozpočtová organizácia so sídlom v Bratislave, ktorá v súlade so zákonom č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom ochrancovi práv“) plní úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činnosti verejného ochrancu práv.

Podľa § 27 zákona o verejnom ochrancovi práv má Kancelária právo požadovať od orgánov verejnej správy podklady a informácie, ktoré verejný ochranca práv potrebuje na plnenie svojich úloh. Podrobnosti o organizácii a úlohách Kancelárie upravuje organizačný poriadok, ktorý vydá verejný ochranca práv. Podľa § 27a zákona o verejnom ochrancovi práv úlohy Kancelárie plnia štátni zamestnanci a zamestnanci, ktorých počet schvaľuje verejný ochranca práv, v súčasnosti je to verejným ochrancom práv schválených 57 zamestnancov, čo korešponduje s vydaným organizačným poriadkom.

Zabezpečenie bezproblémového a efektívneho výkonu zverených úloh predpokladá kvalitné a vysoko odborné ľudské zdroje, finančné prostriedky na ich zodpovedajúce mzdové ohodnotenie a vytvorenie plnohodnotného pracovného prostredia, ako aj dostatok rozpočtových zdrojov na krytie nákladov súvisiacich s aktivitami verejného ochrancu práv a jeho Kancelárie.

1. Sumárne údaje o činnosti Kancelárie za rok 2014

V roku 2014 pracovala Kancelária celkovo s 3 631 podaniami. Z toho sa prostredníctvom písomného podania na Kanceláriu obrátilo 1 721 podávateľov (z toho bolo 722 podnetov a 999 podaní) a z predchádzajúceho roku zostalo nevybavených 660 podaní (z toho bolo 511 podnetov a 149 podaní).

Právnicki Kancelárie v celkovom počte 19 (od 1. apríla 2014 – 18) vybavili 3 428 podaní (z toho bolo 1 520 podaní/podnetov z roku 2014, 257 podnetov z roku 2013, 244 podnetov prenesených z roku 2012, 8 podnetov prenesených z roku 2011, 130 podaní z roku 2013, 19 podaní prenesených z roku 2012, 434 písomných usmernení z roku 2014 a 816 podaní na stránke detského ombudsmana z roku 2014). Prenos podaní/podnetov sa k 1. januáru 2015 v porovnaní s rokom 2014 znížil celkovo o 69,2 % (zo 660 na 203), čo svedčí o pružnejšom vybavovaní podaní/podnetov zamestnancami Kancelárie.

Právnicki Kancelárie v roku 2014 vykonali 8 tematických prieskumov, v rámci ktorých preskúmali činnosť 215 inštitúcií. Zamestnanci Kancelárie pomáhali s vyhotovením podaní adresovaných verejnému ochrancovi práv 381 osobám.

2. Usmerňovanie občanov vo veciach mimo pôsobnosti vyplývajúcej zo zákona o verejnom ochrancovi práv

Na Kanceláriu sa často obracajú občania žiadajúci pomoc pri riešení svojich problémov, ktoré nepatria do pôsobnosti verejného ochrancu práv. Ide najmä o problémy zo sféry občianskeho práva, ako napr. susedské spory, spory s telekomunikačným operátorom alebo bankou, prípadne priamo žiadosti o právne poradenstvo. Právnicki Kancelárie sa v rámci svojich možností snažia týchto občanov usmerniť, poradiť im, ako sa daný problém dá riešiť, prípadne ich odkázať na príslušný orgán alebo inštitúciu, ktorá im môže pomôcť. V roku 2014 bolo vybavených 434 takýchto usmernení.

3. Pomoc deťom prostredníctvom stránky www.detskyombudsman.sk

Aj v roku 2014 Kancelária pomáhala a radila deťom prostredníctvom internetovej stránky www.detskyombudsman.sk. Stránka oboznamuje deti s pôsobnosťou verejnej ochrankyne práv, s jej aktivitami týkajúcimi sa detí a ochrany ich práv, s Dohovorom o právach dieťaťa a poskytuje kontakty na organizácie, ktoré pomáhajú deťom.

Pokiaľ deti bližšie zaujíma pôsobnosť verejnej ochrankyne práv, či majú otázky súvisiace so základnými právami a ich ochranou, ktoré by sa chceli opýtať priamo verejnej ochrankyne práv alebo by ju chceli pozvať na besedu do svojej školy, stránka ich informuje o možnosti zúčastniť sa videokonferencie (napr. cez skype) alebo rozhovoru prostredníctvom chatu.

Stránka však najmä umožňuje deťom anonymne zaslať otázku alebo napísať svoj problém prostredníctvom elektronického formulára, ktorý je na nej zverejnený. Odpoveď, prípadne radu od právnikov Kancelárie a od iných odborníkov im Kancelária zasiela priamo na ich e-mailovú adresu, ktorú deti uvedú.

Kancelárii bolo v roku 2014 prostredníctvom stránky www.detskyombudsman.sk doručených **814 otázok**.

Najčastejšie problémy a otázky, s ktorými sa deti na Kanceláriu obracali, sa týkali problémov v škole – konflikty so spolužiakmi, s učiteľmi, šikanovanie v škole, nespravodlivé hodnotenie alebo chceli napr. poradiť s výberom správnej školy alebo s tým, ako získať sociálne štipendium. Deti sa na Kanceláriu obracali aj kvôli vzťahom v rodine – najčastejšie pritom riešili rôzne konflikty s rodičmi, v koľkých rokoch majú napr. možnosť odsťahovať sa od rodičov, dokedy sa môžu zdržiavať večer mimo domova, informácie o niektorých právach a povinnostiach v súvislosti s rozvodom rodičov, problematiku výživného, aká sociálna pomoc sa ich týka a pod.

Stránka www.detskyombudsman.sk obsahuje aj niekoľko desiatok najčastejšie sa opakujúcich otázok, s ktorými sa deti na právnikov Kancelárie zväčša obracajú.

4. Vybavovanie žiadostí podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov

Podľa čl. 26 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky „Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon“. Ústavný súd Slovenskej republiky vyložil obsah a rozsah ústavného zákona k informáciám doteraz najpodrobnejšie v náleze spis. zn. I. US 236/2006, v ktorom potvrdil, že z čl. 26 ústavy vyplýva povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať každému informácie o svojej činnosti, pričom táto povinnosť môže byť obmedzená, len ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochrany verejného zdravia a mravnosti.

Ústavnú povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať verejnosti informácie o svojej činnosti, t. j. ústavné právo verejnosti na prístup k informáciám, upravuje na zákonnej úrovni vo všeobecnosti zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov. Špeciálnu právnu úpravu prístupu k informáciám obsahujú aj iné právne predpisy.

Zákon o slobode informácií upravuje právo na prístup k informáciám, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci a iné verejné inštitúcie a je vykonaním základného práva na informácie. Právo na informácie ako základné ústavné právo zakotvuje Ústava Slovenskej republiky a aj Listina základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb. z 9. januára

1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd). Prístup k informáciám zároveň prispieva aj k dobrému a zodpovednému fungovaniu verejnej správy, znižuje riziko korupcie a zároveň posilňuje dôveru občanov v štát a jeho orgány.

V súlade s vyššie uvedeným postupovala Kancelária pri sprístupňovaní informácií fyzickým osobám a právnickým osobám (ďalej len „žiadatelia“) v roku 2014, a to dvoma spôsobmi: na základe žiadosti žiadateľa a na základe povinného zverejňovania informácií (uzatvorené zmluvy a objednávky).

V hodnotenom období Kancelária vybavila 65 žiadostí žiadateľov o poskytnutie informácií a len v šiestich prípadoch vydala rozhodnutie o nesprístupnení požadovaných informácií. Nebolo vyhovené žiadateľom pri žiadostiach týkajúcich sa informácií, ktoré v momente podania žiadosti ešte neexistovali, preskúmania postupu okresného prokurátora vo veci spáchania subvenčného podvodu starostom obce, informácií, ktoré priamo nesúviseli s rozsahom činnosti Kancelárie a informácií o osobných údajoch fyzických osôb, ku ktorým je obmedzený prístup.

Z uvedeného počtu žiadostí bolo 40 vybavených e-mailom, jedna telefonicky a 23 poštovou prepravou do vlastných rúk žiadateľov na uvedenú adresu. Vybavené žiadosti sa týkali sprístupnenia informácií o stave vo vybavovaní podaných podnetov, sprístupnenia kópií podnetov, listinných kópií stanovísk orgánov verejnej správy a dokumentov obecných úradov, anonymizovaných upovedomení a oznámení o vybavení podnetov o porušení základného práva na informácie za roky 2008 až 2014, dotazníka o dodržiavaní metodiky pri obstarávaní softvéru, rozsahu a obsahu školení zamestnancov Kancelárie, sprístupnenie návrhov verejného ochrancu práv na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a pôsobnosti verejného ochrancu práv pri vybavovaní podnetov.

Žiadosti boli Kanceláriou vybavené ich sprístupnením podľa ustanovenia § 16 zákona o slobode informácií t. j. odpisom alebo výpisom, odkopírovaním informácií, sprístupnením kópií s požadovanými informáciami. Okrem priameho vybavenia žiadostí žiadateľov Kancelária vybavila dve žiadosti aj postúpením v zmysle ustanovenia § 15 zákona o slobode informácií iným povinným osobám, ktoré mali požadované informácie k dispozícii a jednu žiadosť postúpenú Kancelárii Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Všetky žiadosti doručené Kancelárii boli vybavené bez zbytočného odkladu, najneskôr v zákonnej lehote 8 pracovných dní odo dňa doručenia žiadosti Kancelárii ako povinnej osobe v zmysle zákona o slobode informácií.

5. Iné aktivity

Verejná ochrankyňa práv a Kancelária aj v hodnotenom období roka 2014 intenzívne komunikovali s verejnosťou, expertmi v oblasti ľudských práv, základnými a strednými školami, akademickou obcou a mimovládnyimi organizáciami. Spoločný cieľ zvýšiť právne vedomie, komunikovať tému ochrany ľudských práv a pôsobnosť verejnej ochrankyne práv sa podarilo realizovať okrem bežných mediálnych výstupov¹ aj vďaka viacerým nemediálnym aktivitám.

Tabuľka 1

Kľúčové slová v monitoringu	počet citácií
ombudsmanka	726
verejná ochrankyňa práv	629
Dubovcová	665
Jana Dubovcová	1 176

¹ Súhrnné údaje z monitoringu spoločnosti Newton Media za rok 2014

Verejná ochrankyňa práv trávila aj v roku 2014 čas medzi ľuďmi v regiónoch aj v Bratislave. V rôznych diskusných formátoch oslovovala viaceré skupiny (deti, študenti, seniori, odborníci, laická verejnosť).

Séria diskusií v regiónoch na tému „Prečo robíme z rómskych detí špeciálne?“ v spolupráci s Nadáciou otvorenej spoločnosti a občianskym združením Equity (Prešov, Spišská Nová Ves, Banská Bystrica) vychádzala zo záverov správy verejnej ochrankyne práv o diagnostike a rediagnostike detí na Slovensku. Diskusie pritiahli predovšetkým odbornú komunitu (psychológovia, špeciálni pedagógovia, zástupcovia škôl), s ktorou sa cielene komunikovali závery správy a navrhované opatrenia. Diskusie prebiehali v mesiacoch september a október.

Do festivalovej mozaiky letného Festivalu Bažant Pohoda 2014 v Trenčíne prispela verejná ochrankyňa práv účasťou na diskusii „4 pohľady“ na tému výchovy a vzdelávania „ne-mainstreamových“ detí a mládeže. Hostami Lýdie Šuchovej zo združenia Equity boli Slávka Mačáková, riaditeľka mimovládnej organizácie ETP Slovensko, Irma Horváthová, komunitná pracovníčka z Moldavy nad Bodvou, zakladateľka a vedúca Divadla z chatrče, a Monika Podolinská, riaditeľka Základnej školy v Muránskej Dlhej Lúke, kde vzniká prvá kontajnerová škola pre rómske deti. Diskusia vychádzala zo správ verejnej ochrankyne práv venujúcich sa právu dieťaťa na vzdelanie.

Kancelária zorganizovala niekoľko verejných diskusií zameraných na osvetu o ľudských právach a slobodách pod názvom „Diskusie s ombudsmankou“. Jej hostami boli: Michal Kačšák, Zuzana Fialová, Tom Nicholson, František Paulíny, Elena Gallová Kriglerová, Sawkat Choudhur, Braňo Ondrášik, Zora Jaurová, Zuzana Wienk, Pavol Žilinčík a Roman Kvasnica.

Verejná ochrankyňa práv prijala pozvania do diskusií na témy súvisiace s ochranou základných práv a slobôd od študentov. So študentmi Spojenej školy Novohradská a Gymnázia Vazovova v Bratislave strávila dopoludnie na tému vzdelávania detí a spolužitia s menšinami na podujatí „Kreatívne ráno“. Verejná ochrankyňa práv a právnicki Kancelárie vycestovali za žiakmi a študentmi aj do škôl v regiónoch (Banská Štiavnica, Žilina, Zvolen, Snina). Počas mesiaca úcty k starším diskutovala so seniormi v Trenčíne a Bojniciach.

Kancelária v roku 2014 ešte intenzívnejšie využívala možnosti komunikácie, ktoré ponúkajú moderné technológie. Komunikačné kanály rozšírila okrem používaného Facebooku (240 výstupov za rok) aj o Twitter účet (88 tweetov), Youtube kanál (7 videí), Soundcloud profil (15 zvukových nahrávok) a Instagram účet (66 fotografií), čím zasahuje ľudí v online prostredí v takmer všetkých dostupných sociálnych médiách.

Kancelária priebežne zverejňuje informácie a monitoring pre novinárov a verejnosť na internetovej stránke www.vop.gov.sk, kde ľudia nájdu dôležité aktuality a informácie o činnosti Kancelárie a správy o činnosti, mimoriadnu správu verejnej ochrankyne práv a správy z prieskumov.

Pre nevyhovujúci technický stav webovej stránky Kancelária stiahla počas roka zo stránky online formulár na podávanie podnetov, cez ktorý sa mohli ľudia obrátiť na verejnú ochrankyňu práv. V súčasnosti ho nahradil stručný a prehľadný manuál ako podať podnet elektronicky, formou e-mailu na: podnet@vop.sk.

Kancelária ponúkala školám v roku 2014 ďalšiu možnosť komunikácie so študentmi, ktorou sú videokonferencie prostredníctvom skype.

Medzinárodný deň detí strávila verejná ochrankyňa práv v spoločnosti detí z marginalizovaných rómskych komunit a detí z bratislavskej Spojenej školy Mokrohájska

a ich pedagógov, v ktorej sa učia aj deti so zdravotným postihnutím. V spolupráci s americkým veľvyslanectvom v Bratislave, mimovládnymi združeniami ETP Slovensko, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Equity, Spojenou školou Mokrohájska, Základnou školou v Plaveckom Štvrtku, zariadením komunitnej rehabilitácie Gaudeamus, Rádiom Expres a týždenníkom Trend pripravila Kancelária trojdňový program pre deti.

Návšteva detí a mládeže z východného Slovenska bola osvetovo-vzdelávacím podujatím v rámci projektu „Komunita na ceste k prosperite“, ktorý bol finančne podporený Programom Švajčiarsko-slovenskej spolupráce. Deti počas programu mali možnosť hovoriť o ľudských právach s americkým veľvyslancom Theodorom Sedgwickom a verejnou ochrankňou práv, vyskúšať si kolektívne workshopy v rehabilitačnom zariadení a na školách v Bratislave a Plaveckom Štvrtku, pozreli si Bratislavu a navštívili Televíziu Markíza.

V prípadoch, keď sa v spoločnosti diskutovali závažné témy dotýkajúce sa základných práv a slobôd, a vyžadovali si reakciu, verejná ochrankyňa práv na ne reagovala formou písomných verejných vyjadrení a videí. Otvoreným listom verejná ochrankyňa práv poďakovala generálnemu riaditeľovi RTVS Václavovi Mikovi, ktorý ukončil spoluprácu s redaktorkou, ktorá verejne prezentovala názory s rasistickým podtónom. Verejná ochrankyňa práv podporila výzvu európskych ochrancov práv na okamžitú podporu vysídlencov z Ukrajiny, ktorú vysielalo Rádio Vatikán a rovnako adresovala ľuďom písomné stanovisko, aby Slovensko neodmietalo pomoc ľuďom z Ukrajiny, ktorí pre vojnový konflikt hľadajú útočisko na Slovensku. V júni 2014 sa verejná ochrankyňa práv zapojila do kampane Nadácie otvorenej spoločnosti „I don't Masturbate“ venovanej boju proti nenávisťnému prejavu v online sfére. Autorskými článkami v printových a online médiách, či videokomentármi na internete verejná ochrankyňa práv detailnejšie vysvetľovala čitateľom a divákovi pôsobnosť verejného ochrancu práv, medializované aktivity z prieskumov a správ verejného ochrancu práv.

Verejná ochrankyňa práv v júni 2014 tiež prijala zástupcov mimovládnych organizácií v priestoroch Kancelárie, ktorí jej prišli odovzdať „Výzvu na podporu verejnej ochrankyne práv“. Tú podpísalo od jej spustenia začiatkom roka 2014 vyše tritisíc ľudí. Výzva reagovala na dehonestujúce útoky zo strany verejných činiteľov na verejnú ochrankyňu práv a Kanceláriu.

Od verejného ochrancu práv sa očakáva, že pri určitej miere podozrenia, že konaním orgánov verejnej správy by mohlo dôjsť k porušovaniu základného práva a slobody fyzických osôb, právnických osôb, je to práve on, kto upozorní na túto skutočnosť. Od začiatku roka 2014 prebiehala verejná diskusia o obsahu pripravovanej Stratégie ochrany základných práv a slobôd v Slovenskej republike a jej časť sa týkala aj práv na ochranu rodiny. Vtedy sa vo verejnej diskusii objavili aj veľmi netolerantné a až zjavne nepriateľské postoje a boli v nezanedbateľnej miere namierené voči právam menšiny LGBTI (lesieb, gayov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb). Bolo potrebné, aby vo verejnom priestore zaznel hlas na ochranu základných práv a slobôd každého človeka. Preto verejný ochranca práv podporil ochranu práv tejto menšiny a zapojil sa do piateho ročníka Dúhového pochodu PRIDE 2014 v Bratislave symbolickým vyvesením dúhovej vlajky z kancelárie svojho úradu a verejná ochrankyňa práv vystúpila s krátkym verejným prejavom na tomto podujatí. V septembri nakrútila verejná ochrankyňa práv podporný videopozdrav pre účastníkov PRIDE Dúhové Košice 2014 – dúhového pochodu za práva a viditeľnosť LGBTI.

Týmito aktivitami poukazovala na to, že ústavná ochrana základných práv a slobôd patrí rovnako každému človeku, aj všetkým právnickým osobám, a že tak ako ju požíva manželstvo muža a ženy, patrí ústavná ochrana aj všetkým typom rodiny a spoložitia.

II. VZŤAHY KANCELÁRIE VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV S INÝMI INŠTITÚCIAMI

1. Spolupráca s inými subjektmi pôsobiacimi v oblasti ochrany práv a slobôd

1.1. Spolupráca s prezidentom Slovenskej republiky

Verejná ochrankyňa práv sa v roku 2014 zúčastnila opakovaného prieskumu plnenia opatrení zameraných na dodržiavanie základných práv a slobôd detí a mladistvých umiestnených v reedukačnom centre v Hlohovci, ktoré systematicky preskúmavala už druhý rok. Návštevy sa zúčastnil aj prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska, ktorý sa svojou morálnou autoritou vložil do dlhodobého neriešeného problému systematického zlyhávania reedukačných centier a nedostatočnej stravy pre chovancov. Prezident a verejná ochrankyňa práv rokovali s riaditeľom zariadenia, absolvovali obhliadku areálu a s chovancami sa spoločne naobedovali. K navýšeniu nepostačujúcich limitov na nákup potravín na stravu pre deti, ktoré verejná ochrankyňa práv žiadala už vyše roka, napokon pristúpil minister školstva len deň pred touto avizovanou návštevou centra.

„Aj takýmto spôsobom chcem prejaviť úctu a rešpekt k práci, ktorú verejná ochrankyňa práv robí. Podarilo sa jej obnoviť dôveru k samotnej existencii inštitútu verejného ochrancu práv a dať mu zmysel. Zaslúži si našu podporu, pretože jej úlohou je upozorňovať na oblasti, kde naša spoločnosť zlyháva a nechráni práva našich občanov,“ povedal prezident počas návštevy médiám.

Verejná ochrankyňa práv rokovala s prezidentom Slovenskej republiky Andrejom Kiskom aj 9. decembra 2014 na stretnutí v Prezidentskom paláci, ktoré sa konalo pri príležitosti Medzinárodného dňa ľudských práv. Verejná ochrankyňa práv prezidenta informovala o stave dodržiavania základných práv a slobôd na Slovensku. Svoje zistenia zhrnula v dokumente “Výber z opatrení predložených verejnou ochrankyňou práv v období rokov 2013 a 2014”. Verejná ochrankyňa práv hovorila s Andrejom Kiskom o opatreniach, ktoré v rokoch 2013 a 2014 navrhla, a ktoré by zabránili ďalšiemu porušovaniu práv fyzických osôb a právnických osôb. Medzi témy, ktoré zaradila do materiálu a oboznámila s nimi prezidenta, patrí ochrana detí a seniorov. Zároveň prezidenta informovala, že Slovenská republika nemá zriadený nezávislý orgán vyšetrovania v tých prípadoch, keď polícia alebo iný štátny orgán použije donucovacie prostriedky a tieto zásahy vzbudzujú pochybnosti o správnosti postupov.

1.2. Pracovné stretnutia k prerokovaniu zverejnených správ verejnej ochrankyne práv

Dňa 20. augusta 2014 sa v priestoroch Kancelárie uskutočnilo pracovné stretnutie k prerokovaniu správy verejnej ochrankyne práv „Vplyv praxe testovania školskej spôsobilosti na základné práva dieťaťa z nepodnetného prostredia s kultúrnou, sociálnou, jazykovou bariérou, najmä z rómskej národnostnej menšiny”. Pozvanie na stretnutie prijali splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske menšiny, predstavitelia ministerstva zahraničných vecí, rezortu školstva, UNICEF Slovensko a niekoľkých mimovládnych organizácií. Účastníci pracovného stretnutia prijali zásadné odporúčania verejnej ochrankyne práv k opatreniam na odstránenie pokračujúcej diskriminácie detí.

Pracovné stretnutie verejnej ochrankyne práv a pozvaných zástupcov orgánu štátu ako aj mimovládneho sektora k prerokovaniu Súhrnnej správy o prieskume dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v reedukačných centrách

v Slovenskej republike sa konalo dňa 25. septembra 2014. Pozvanie prijali predstavitelia Národnej rady Slovenskej republiky, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Štátnej školskej inšpekcie, riaditelia dotknutých reedukačných centier a zástupcovia príslušných okresných úradov, predstavitelia Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského, Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity, Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, UNICEF Slovensko a Nadácie pre deti Slovenska. Účelom pracovného stretnutia bola prezentácia výsledkov prieskumu dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v reedukačných centrách v Slovenskej republike, ktorý v priebehu rokov 2013 a 2014 vykonala pracovná skupina Kancelárie poverená verejnou ochrankyňou práv, vrátane zhrnutia systémových nedostatkov zistených týmto prieskumom s dôrazom na odporúčania a opatrenia verejnej ochrankyne práv uverejnené vo vyššie uvedenej správe.

Dňa 29. októbra 2014 v sídle Kancelárie prebehla prezentácia zistení verejnej ochrankyne práv o reálnej dostupnosti sociálnych služieb pre seniorov, ktoré zhrnula v „Správe verejnej ochrankyne práv o ochrane a uplatňovaní základných práv a slobôd v činnosti orgánov verejnej správy vo vzťahu k seniorom“ zverejnenej v júli 2014, ako aj prezentácia opatrení na nápravu a diskusia o nich. Pracovného stretnutia sa zúčastnili zástupcovia orgánov verejnej správy, samosprávy ako aj mimovládneho sektora. Pozvanie prijali napríklad predstavitelia Národnej rady Slovenskej republiky, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Združenia miest a obcí Slovenska, Trnavského samosprávneho kraja, zariadení pre seniorov a domovov sociálnych služieb, občianskych združení Fórum pre pomoc starším a PHAIDON, nadácie SOCIA a Klubu seniorov židovskej náboženskej obce Bratislava. Správa verejnej ochrankyne práv vychádzala z analýzy právnej úpravy na národnej aj nadnárodnej úrovni, teoretického porovnania a vyhodnotenia dostupných štatistických a iných údajov o životných nákladoch, nákladoch na domácnosť, o výške dôchodkov hmotného zabezpečenia, o cenách sociálnych služieb a iných nákladov s tým spojených. Súčasťou bolo aj zisťovanie u 129 poskytovateľov sociálnych služieb pre seniorov zriadených obcou, vyšším územným celkom, ale aj súkromnými osobami.

1.3. Spolupráca s ostatnými inštitúciami

V uplynulých mesiacoch roka 2014 venovala verejná ochrankyňa práv pozornosť aj rôznym pracovným stretnutiam, seminárom, konferenciám a iným odborným podujatiam, ktoré vecne súviseli s pôsobnosťou, prioritnými témami a ostatnými aktivitami.

Začiatkom roka sa stretla s predstaviteľmi rôznych mimovládnych organizácií, s ktorými rokovala o udalostiach v Moldave nad Bodvou. Vo februári zástupcovia Kancelárie diskutovali so žiakmi Strednej odbornej školy v Tisovci a účastníkmi okrúhleho stola venovanému problematike prístupu k spravodlivosti ľudí so zdravotným postihnutím Rady pre poradenstvo v sociálnej práci. V marci sa verejná ochrankyňa práv stretla so zástupcami Židovskej náboženskej obce, na pozvanie Amnesty International Slovensko sa zúčastnila diskusie v rámci festivalu „Jeden svet“, bola hosťom diskusie „Pýcha moci“ organizovanej Nadáciou POLIS a stretla sa so starostom Huncoviec. V apríli v rámci Medzinárodného dňa Rómov sa verejná ochrankyňa práv zúčastnila diskusie v Banskej Bystrici, verejnej diskusie v Slovenskom národnom divadle a okrúhleho stola k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov. V máji sa verejná ochrankyňa práv a zástupcovia Kancelárie zúčastnili konferencie „Meniace sa rodiny v meniacej sa spoločnosti“ a na pôde Kancelárie bol prijatý prezident Konfederácie odborových zväzov Slovenskej republiky, Jozef Kollár. V júni sa verejná ochrankyňa práv stretla s hlavným školským inšpektorom a ďalšími zástupcami Štátnej školskej inšpekcie. Začiatkom júla bol hosťom verejnej ochrankyne práv generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne a v auguste generálny riaditeľ Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Pracovná návšteva reprezentantov Slovenskej komory exekútorov sa realizovala v auguste. V septembri sa zástupca Kancelárie zúčastnil Medzinárodnej konferencie „III. ústavné dni“.

V septembri verejná ochrankyňa práv informovala predsedov poradných výborov Rady vlády, že sa s účinnosťou od 1. januára 2015 rozhodla vziať späť nominácie zástupcov verejného ochrancu práv vo výboroch. Súčasný počet zamestnancov Kancelárie je naplno vyťažený úlohami vyplývajúcimi z priamej pôsobnosti verejného ochrancu práv. Vzhľadom na nepridelené prostriedky do rozpočtu Kancelárie na rok 2015 na platy všetkých odborných zamestnancov z organizačnej štruktúry Kancelárie, nemá verejná ochrankyňa práv vytvorené podmienky pre iné aktivity v ďalších štátnych orgánoch. Svoje rozhodnutie písomne oznámila predsedovi Výboru pre deti a mládež, Výboru pre výskum, vzdelávanie a výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania, Výboru pre práva lesieb, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb a Výboru pre rodovú rovnosť koncom uplynulého roka.

V závere roka sa verejná ochrankyňa práv okrem iných stretla s poslankyňou Európskeho parlamentu Edit Bauer, so zástupcami Aliancie Fair-play diskutovala na tému súdnictva a na podujatí Nadácie otvorenej spoločnosti a Americkej ambasády sa s mladými rómskymi lídrami zhovárala o pôsobnosti verejného ochrancu práv a jeho aktivitách vo vzťahu k rómskej menšine.

2. Vzťahy s medzinárodnými a nadnárodnými inštitúciami

2.1. Medzinárodná spolupráca

Zahraničné aktivity boli v hodnotenom období podstatne ovplyvnené rozpočtovými možnosťami Kancelárie, ktoré boli podmienené viazaním finančných prostriedkov prostredníctvom dlhovej brzdy v máji 2014.

2.2. Spolupráca s Medzinárodným ombudsmanským inštitútom

Generálny sekretár Medzinárodného ombudsmanského inštitútu (International Ombudsman Institut – ďalej len „IOI“), ktorý združuje viac ako 150 ombudsmanských úradov po celom svete, v januári 2014 informoval všetkých členov o pripravovanom generálnom zhromaždení a konferencii Európskeho regiónu IOI, ktorá sa konala v septembri v Talline. Vzhľadom na nedostatočné rozpočtové možnosti sa verejná ochrankyňa práv rozhodla konferencie osobne nezúčastniť a nevyslať na rokovanie ani žiadneho zástupcu Kancelárie.

Vo februári 2014 sa Kancelária zapojila do písomného hlasovania organizovaného Európskou regionálnou radou IOI s cieľom umožniť doplnujúce voľby do Európskej regionálnej rady elektronickým hlasovaním.

V súvislosti so samotnými doplnujúcimi voľbami verejná ochrankyňa práv navrhla na uvoľnené miesto nominovať Annu Šabatovú, verejnú ochrankyňu práv Českej republiky. Nakoľko pani Šabatová neskoršie svoju kandidatúru zrušila, verejná ochrankyňa práv v doplnovacích voľbách podporila Iglího Totozaniho, ochrancu práv z Albánska.

Na prelome júla a augusta 2014 sa uskutočnili voľby regionálneho prezidenta IOI Európskeho regiónu. V elektronickom hlasovaní verejná ochrankyňa práv podporila Petra Tyndalla, ochrancu práv Írskej republiky.

V septembri Kancelária pre potreby záverov konferencie pripravila preklad tlačovej správy na podporu vysídlencov z Ukrajiny, ktorú zverejnilo Rádio Vatikán. Prínosom pre činnosť Kancelárie sú IOI správy pravidelne zverejňované na webe inštitútu, ktoré v krátkosti informujú o aktivitách ombudsmanských úradov po celom svete a webinále organizované Európskou radou IOI.

Svetová rada IOI na svojom zasadnutí v septembri 2014 zvolila Petra Tyndalla

druhým viceprezidentom IOI. Z tohto dôvodu rezignoval na funkciu regionálneho prezidenta Európskeho regiónu IOI. Na uvoľnenú pozíciu verejná ochrankyňa práv spoločne s verejnou ochrankyňou práv Českej republiky nominovali ochrankyňu ľudských práv Poľskej republiky, Prof. Irenu Lipowicz, ktorá nomináciu prijala a neskoršie, v januári 2015, bola riadne zvolená za regionálnu prezidentku IOI Európskeho regiónu.

2.3. Spolupráca s Európskym ombudsmanom

Spolupráca s Európskym ombudsmanom a jeho úradom pokračovala aj v hodnotenom období roka 2014. Vo vzťahu k úradu Európskeho ombudsmana bola spolupráca realizovaná formou vzájomnej výmeny informácií prostredníctvom správ o činnosti a informovaním o aktuálnych aktivitách.

Kontaktný úradník za Kanceláriu komunikuje elektronickou formou s účastníkmi Siete európskeho ombudsmana, t. j. národnými, regionálnymi a miestnymi ombudsmanmi a ich zástupcami a na elektronickom fóre sa zapája do diskusií na odborné témy.

2.4. Spolupráca s Agentúrou Európskej únie pre základné práva

Hlavným poslaním Agentúry Európskej únie pre základné práva (The European Union Agency for Fundamental Rights – FRA) je poskytovanie odbornej pomoci a poradenstva o základných právach a o legislatíve spoločenstva, ktoré sa z pohľadu Kancelárie realizuje predovšetkým prostredníctvom odborných konferencií, seminárov a školení. Pri svojej práci zamestnanci Kancelárie využívali správy a manuály publikované na webe agentúry, avšak pre znížený rozpočet sa v roku 2014 nezúčastnili žiadnej z ponúkaných odborných akcií.

2.5. Spolupráca s Európskou komisiou

Počas spojenej misie Európskej komisie v Slovenskej republike v januári 2014 sa verejná ochrankyňa práv stretla s predstaviteľmi Generálneho riaditeľstva pre spravodlivosť a Generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť, pričom spolu diskutovali o fungovaní slovenského súdnictva s ohľadom na jeho kvalitu, efektívnosť a nezávislosť a o vplyve politik v oblasti sociálneho začleňovania rómskej menšiny na Slovensku.

2.6. Spolupráca s Radou Európy

V rámci 4. kola monitorovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín sa v septembri 2014 uskutočnila v Kancelárii návšteva poradného výboru Výboru ministrov Rady Európy k Rámcovému dohovoru na ochranu národnostných menšín. Delegácia sa zaujímala o boj proti nenávisťným prejavom, boj proti rasizmu a trestné činy polície a v súvislosti s Kanceláriou predovšetkým o policajnú akciu, ktorá bola vykonaná 19. júna 2013 v Moldave nad Bodvou a bola predmetom Mimoriadnej správy verejného ochrancu práv o skutočnostiach nasvedčujúcich závažnému porušeniu základných práv a slobôd konaním niektorých orgánov z augusta 2013.

V novembri sa poverený zástupca Kancelárie na pôde Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky stretol s hodnotiteľmi implementácie Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

2.7. Spolupráca s Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe

Kancelária sa aktívne zaujímala o dianie súvisiace s Ľudskoprávnou implementačnou schôdzkou Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ODIHR), hoci sa z rozpočtových dôvodov schôdzky konanej v roku 2014 vo Viedni nezúčastnila.

V októbri 2014 verejná ochrankyňa práv prijala delegáciu ODIHR. Témou stretnutia boli otázky rómskej komunity, s tým súvisiace existujúce problémy v oblasti ľudských práv a policajnej práce.

2.8. Spolupráca v rámci Európskej siete ombudsmanov pre deti

V priebehu hodnoteného obdobia Kancelária aktívne komunikovala so sekretariátom a zástupcami členských štátov Európskej siete ombudsmanov pre deti (ďalej len „ENOC“) vo veci rôznych žiadostí o informácie, opisu legislatívneho rámca v Slovenskej republike, či výmeny skúseností.

Hoci Kancelária mala záujem vyslať svojho zástupcu na 18. Výročnú konferenciu a valné zhromaždenie ENOC, ktorá sa konala v závere októbra v Edinburgu, vedenie nakoniec zvážilo z finančných dôvodov ospravedlniť neúčast'.

2.9. Spolupráca so zahraničnými ombudsmanskými a inými inštitúciami

2.9.1 Spolupráca v rámci krajín V4

Deviate pravidelné stretnutie verejných ochrancov práv členských krajín V4 sa uskutočnilo v dňoch 12. – 13. júna 2014 v Białowieži a jeho hositeľkou bola ochrankyňa ľudských práv Poľskej republiky, Prof. Irena Lipowicz. Hlavnou témou stretnutia boli „Kontrolné funkcie ochrancov práv v prípadoch zneužitia právomoci verejného činiteľa“, pričom verejní ochrancovia práv prezentovali svoje skúsenosti v tejto oblasti a diskutovali o praktických otázkach. Slovensko na stretnutí zastupovali verejná ochrankyňa práv Jana Dubovcová a vedúci Kancelárie Marián Török.

Kancelária aktívne spolupracuje s Kanceláriou verejného ochrancu práv Českej republiky prostredníctvom projektu „Spoločne k dobrej správě“, v rámci prípravy a priebehu ktorého sa v priebehu roka 2014 konalo viacero stretnutí na pôde oboch úradov. Kancelária prejavila záujem podieľať sa na projekte „Nedej se“, ktorý pripravuje česká strana.

Dňa 20. a 21. februára 2014 sa dvaja zamestnanci Kancelárie na pozvanie verejného ochrancu práv Českej republiky práv zúčastnili konferencie s problematikou ochrany práv seniorov, ktorá sa venovala špecifickým otázkam osôb s demenciou.

V máji 2014 Kanceláriu navštívila verejná ochrankyňa práv Českej republiky Anna Šabatová a tradične dobré partnerské vzťahy so svojimi českými kolegami mali zamestnanci Kancelárie možnosť rozvíjať aj v rámci výjazdového zasadnutia Kancelárie verejného ochrancu práv Českej republiky.

V dňoch 23. – 24. októbra 2014 sa zúčastnila zamestnankyňa Kancelárie konferencie Work-life Balance organizovanej verejnou ochrankyňou práv ČR v Brne.

V dňoch 26. – 28. novembra 2014 sa zúčastnili traja zamestnanci Kancelárie spoločného pracovného stretnutia pracovníkov „národných preventívnych mechanizmov“ v Brne, ktoré organizovala česká VOP.

V priebehu februára verejná ochrankyňa práv reagovala na výzvu Úradu poľskej ochrankyne ľudských práv a pripravila autorský príspevok „Efekt brzdných dráh a daň z minulosti“, ktorý bude súčasťou publikácie vydanej poľskou ochrankyňou ľudských práv pri príležitosti 25. výročia pádu komunizmu.

2.9.2 Spolupráca s inými ombudsmanskými a zahraničnými inštitúciami

Európska rada IOI v roku 2014 poskytla verejnej ochrankyni práv významnú pomoc a podporila ju. Listom sa obrátila na predsedu Národnej rady Slovenskej republiky a upozornila ho na neštandardný postup národnej rady voči verejnému ochrancovi práv, ktorý je neobvyklý

v demokratických a právnych štátoch, ako je vrátenie správy verejného ochrancu práv, neprerokovanie jeho správy, neplnenie odporúčaní verejného ochrancu práv. Úlohou ombudsmana je a bude upozorňovať na nedostatky v dodržiavaní a ochrane základných práv a slobôd v činnosti štátnych orgánov a je v záujme štátu svoje postupy zlepšovať. Ombudsman Írskej republiky Peter Tyndall ako poverený zastupujúci prezident Európskej rady IOI sa o situácii informoval a poskytol v tejto veci aktívnu podporu a pomoc.

V rámci bilaterálnej spolupráce Kancelária poskytovala súčinnosť viacerým ombudsmanským úradom v rámci ich projektov, a to najmä prostredníctvom odpovedí na žiadosti o informácie v právnych problémoch, ktorými sa daný ombudsmanský úrad zaoberal a výmenou informácií.

V septembri sa vedúci Kancelárie Marián Török na pozvanie Nemeckého spolkového snemu zúčastnil pravidelného stretnutia Petičných výborov Spolku a Spolkových krajín Spolkovej republiky Nemecko s verejnými ochrancami práv susedných krajín v Brémach.

Viaceré pracovné rokovania a stretnutia sa konali aj na pôde Kancelárie. Takto sa verejná ochrankyňa práv alebo vedúci Kancelárie v roku 2014 stretli s holandským a americkým veľvyslancom, senátorkou USA p. Erikou Schlager, zástupcom organizácie Stop the Silence, predstaviteľmi Nezávislej kubánskej právnickej asociácie, delegáciou Českej spoločnosti AIDS POMOC, medzinárodným tímom expertov PHARE, študentmi Carleton Colledge, USA, či výskumným zamestnancom University of Colorado k návrhu ľudskoprávnej stratégie.

III. ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE A HOSPODÁRENIE KANCELÁRIE VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV V ROKU 2014

1. Organizačné a personálne zabezpečenie činnosti Kancelárie

Podľa § 27 ods. 6 zákona č. 564/2001 Z. z.: „Podrobnosti o organizácii a úlohách kancelárie upraví organizačný poriadok, ktorý vydá verejný ochranca práv.“ a podľa § 27a ods. 1 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv: „Úlohy kancelárie plnia štátni zamestnanci a zamestnanci. Počet zamestnancov schvaľuje verejný ochranca práv.“

Na čele Kancelárie je vedúci Kancelárie, ktorého vymenúva a odvoláva verejný ochranca práv. Vedúci Kancelárie je zamestnancom v štátnej službe a za svoju činnosť zodpovedá verejnému ochrancovi práv.

Verejná ochrankyňa práv organizačným poriadkom stanovila počet zamestnancov, ktorý považuje za potrebný pre riadne fungovanie Kancelárie v záujme plnenia ústavou ako aj zákonom o verejnom ochrancovi práv ustanovenej pôsobnosti a kompetencií verejného ochrancu práv na 57.

V roku 2014 pracovalo v Kancelárii verejného ochrancu práv 34 zamestnancov (priemerný prepočítaný stav), z toho 22 v štátnej službe a 12 vo výkone práce vo verejnom záujme.

Na prehlbovanie kvalifikácie zamestnancov formou získavania nových odborných teoretických ako aj praktických poznatkov bolo v roku 2014 zamerané aj odborné vzdelávanie zamestnancov Kancelárie. Plánované každoročné vzdelávacie podujatie bolo v tomto kalendárnom roku zamerané na problematiku uplatňovania práva na informácie chráneného v čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky, aktívnu legitímáciu verejného ochrancu práv vo vzťahu k Ústavnému súdu Slovenskej republiky, ochranu vlastníckeho práva a kataster nehnuteľností, ale napríklad aj na prácu s odborným textom z hľadiska používania jazyka, štylizácie, terminológie, ale aj štruktúry a úpravy textu.

Získanie praktických poznatkov z ochrany a dodržiavania základných práv a slobôd každoročne umožňuje Kancelária verejného ochrancu práv aj poslucháčom vysokých škôl. Možnosť absolvovania odbornej praxe, spravidla v rozsahu jedného mesiaca, využívajú nielen poslucháči právnických fakúlt.²

Jedným z nedostatkov, ktoré verejná ochrankyňa práv identifikovala po nástupe do funkcie ešte v roku 2012, bola neprítomnosť Kancelárie v regiónoch. Zriadením regionálnych kancelárií by sa pritom vytvoril priestor pre operatívnejšie preskúmavanie činnosti orgánov verejnej správy v jednotlivých regiónoch a zlepšil by sa prístup občanov k verejnému ochrancovi práv.

Preto jednou z priorít verejnej ochrankyne práv bolo postupné zriadenie stálych regionálnych kancelárií, ktoré by činnosť Kancelárie zabezpečovali vo všetkých samosprávnych krajoch. Napriek snahám verejnej ochrankyne práv neboli na túto prioritu zo štátneho rozpočtu doposiaľ pridelené finančné prostriedky.

Cieľom vedenia Kancelárie v personálnej oblasti je aj naďalej snaha o možnosť plného obsadenia plánovaných miest odborných pracovníkov právneho odboru ako aj administratívnych pracovníkov, u ktorých z dôvodu personálneho podhodnotenia datovaného od vzniku Kancelárie naďalej pretrváva vysoká kumulácia funkcií. Cieľom týchto snáh je

² V rámci svojich kapacitných možností sa Kancelária snaží vyjsť v ústrety aj poslucháčom iných vysokých škôl podľa zamerania štúdia. Odbornú stáž v Kancelárii absolvovalo v roku 2014 celkom 24 poslucháčov vysokých škôl. Metodickú pomoc poskytuje Kancelária aj študentom stredných škôl a vysokých škôl v súvislosti so spracovávaním ich odborných prác, týkajúcich sa ochrany práv a slobôd alebo postavenia a činnosti ombudsmanských inštitúcií.

zabezpečenie efektívne fungujúcej inštitúcie s maximálnym využitím odborných poznatkov a skúseností právnych expertov, priblíženie dostupnosti služieb verejného ochrancu práv obyvateľom všetkých regiónov Slovenska zriadením regionálnych kancelárií, ako aj riadne plnenie úloh rozpočtovej organizácie.

2. Materiálno-technické zabezpečenie Kancelárie

1.1. Správa informačných technológií

Koncom roka 2013 Kancelária pristúpila k čiastočnému zabezpečeniu jej optimálneho fungovania repasovaním hlavného servera, dokúpením harddisku a rozšírením pamäte. Následnou kompletnou reinstaláciou, správnym nastavením operačného systému a migráciou všetkých podstatných aplikácií na virtuálne servery docielila požadovanú bezpečnosť dát. Týmito zásahmi sa pre rok 2014 zmenil pôvodný stav funkčnosti servera zo 65% na viac ako 90%. Zároveň všetky zakúpené počítačové zostavy prešli modernizáciou operačných systémov.

V januári bolo zabezpečené zlepšenie dohľadu nad prenosom dát, čím sa výrazne znížilo vyťaženie a tým aj odbremenila záťaž linky. Boli nastavené prvky vedúce k zvýšeniu celkovej bezpečnosti úradu. Úrad bol prepojený ďalšou linkou s Datacentrom z dôvodu nahradenia zastaranej ekonomickej aplikácie Softip Packet za modernejšiu SAP.

Vo februári bol aktualizovaný bezpečnostný projekt, ktorým Kancelária disponuje.

Z rozpočtových dôvodov Kancelária využíva licencie na operačné systémy a balíky kancelárskych programov pre všetky stolové počítače a notebooky zakúpené a podporované Ministerstvom financií Slovenskej republiky prostredníctvom multilicenčnej zmluvy Microsoft Enterprise Agreement. Používanie licencií je možné za konkrétnych hardvérových a softvérových podmienok, ktoré Kancelária nespĺňala, a z tohto dôvodu bol potrebný nákup nového servera. Z dôvodu viazania rozpočtových prostriedkov Kancelária nedokázala nákup realizovať z vlastných finančných zdrojov a v júni 2014 požiadala Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „Ministerstvo“) o uvoľnenie kapitálových rozpočtových prostriedkov z roku 2012 a navýšenie limitu výdavkov o 5 000 eur. Zlúčením s kapitálovými zdrojmi z roku 2014 by bol zabezpečený dostatočný objem prostriedkov na nákup servera. Ministerstvo tejto žiadosti vyhovel koncom októbra 2014.

S ohľadom na plánovaný nákup servera a viazanie rozpočtu z dôvodu dlhovej brzdy boli v priebehu roka pozastavené ostatné nákupy výpočtovej techniky spojené s modernizáciu a boli uskutočnené len výmeny nefunkčných tlačiarní a skenerov pre zabezpečenie vyhovujúcich pracovných podmienok zamestnancov. Až v závere roka, keď Ministerstvo svojím rozpočtovým opatrením navýšilo rozpočet bežných výdavkov Kancelárie, mohla byť obstaraná ďalšia nevyhnutná obmena používaného hardvéru.

Kancelária naďalej využíva ako kľúčovú aplikáciu potrebnú pre všetkých zamestnancov na spracovanie podnetov, bežných spisov a všetkých doručených, odoslaných a interných záznamov, sledovanie ich obehu a vyhľadávanie údajov v elektronickej registratúre a archíve informačný systém Fabasoft obstaraný v roku 2002, ktorý bol špecificky upravený pre potreby činnosti verejného ochrancu práv. Pretože nebol nikdy aktualizovaný, ani iným spôsobom modernizovaný, vyskytujú sa problémy s kompatibilitou aplikácie s modernejším softvérom a periférnymi zariadeniami ako tlačiarne či skenery. V tomto stave je schopný pracovať len na serveri s operačným systémom Windows 2003 a najvyššia verzia kancelárskeho balíka, ktorú je možné použiť na pracovných staniciach je Office 2007. Spolu so skutočnosťou, že je inštalovaný na hardvéri obstaranom v roku 2002, ktorý slúži zároveň ako aplikačný a dátový server a faktom, že podpora Windows 2003 končí v priebehu roka 2015, predstavuje jeho prevádzkovanie veľké bezpečnostné riziko. Hoci Kancelária priebežne realizuje čiastkové riešenia, aby informačný systém udržala v prevádzkyschopnom stave,

s ohľadom na objem uložených údajov a zastaralé technológie hrozí havária systému, ktorá priamo ohrozuje výkon činností verejného ochrancu práv. Kancelária možný problém identifikovala už v roku 2013, kedy žiadala o povolenie prekročenia limitu výdavkov tohto rozpočtového obdobia o 150 000 eur určených na obstaranie moderného informačného systému a nákup zodpovedajúceho servera. V roku 2014 bola uvedená požiadavka zopakovaná ako rozpočtová priorita pre rok 2015, ktorá znova nebola zohľadnená v schválenom rozpočte.

1.2. Správa majetku

Vozový park Kancelárie tvorí päť služobných osobných motorových vozidiel, z toho tri vozidlá sú užívané 12 rokov, jedno vozidlo 10 rokov a vozidlo, ktoré prepravuje ústavného činiteľa, 6 rokov. S ohľadom na viazanie rozpočtových prostriedkov boli na vozidlách v hodnotenom období zabezpečované len nevyhnutné opravy, údržba a technické kontroly.

Väčšina majetku štátu v správe Kancelárie bola zaobstarávaná pri vzniku úradu verejného ochrancu práv v rokoch 2002 a 2003. Ostatná časť majetku bola nadobudnutá priebežne podľa potreby, najmä z dôvodu opakujúcich sa opráv na majetku a technologického pokroku.

K 31. decembru 2014 Kancelária spravovala majetok v celkovej nadobúdacej hodnote 819 338,40 eur so zostatkovou hodnotou 37 760,46 eur:

Tabuľka 2

Druh majetku	Nadobúdacia hodnota majetku v eurách
Hmotný dlhodobý majetok	163 127,53
Drobný hmotný majetok	306 967,43
Dlhodobý nehmotný majetok	141 453,16
Dopravné prostriedky	189 085,71
Umelecké diela	18 754,57
SPOLU	819 338,40

V roku 2014 sa realizoval nákup majetku nevyhnutného na zabezpečenie pracovných povinností v celkovej hodnote 22 239,24 eur vrátane vyššie spomínaného servera za 12 720 eur.

Kancelária k 31. decembru 2014 disponovala zásobami materiálu spotrebného charakteru v celkovej hodnote 22 953,25 eur, pričom v priebehu roka bol zakúpený do skladu materiál v celkovej hodnote 1 752,21 eur (prevažne čistiace potreby, tlačivá, baterky do ovládačov, vizitky, osobné ochranné pracovné prostriedky, pečiatky, tonery, umelé poháre, kancelárske potreby, materiál na sťahovanie a pod.) a bol vydaný tovar v celkovej hodnote 9 162,58 eur. V roku 2014 bol zakúpený tovar spotrebného charakteru v celkovej hodnote 10 177,99 eur.

1.3. Správa registratúry a podateľňa

V hodnotenom období bolo v podateľni Kancelárie zaevidovaných spolu 9 769 doručených záznamov, poštou, mailom alebo osobne bolo expedovaných 7 505 odoslaných záznamov a všetkými zamestnancami Kancelárie bolo založených celkovo 9 104 interných záznamov. Elektronická podoba všetkých doručených a odoslaných záznamov je súčasťou registratúry.

V priebehu roka 2014 prebehlo vyrad'ovacie konanie pre dokumenty, ktorým uplynula

doba uloženia v období 2006 a 2007, čo predstavovalo spolu 5 412 ks jednotiek typu podnet, bežný spis a zberný spis a technicky 914 kg materiálov skartovaných v súlade s platnými predpismi.

2. Hospodárenie Kancelárie s pridelenými rozpočtovými prostriedkami

V súlade so zákonom č. 473/2013 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2014 Kancelária hospodári v rozpočtovom a účtovnom období 2014 **so schváleným rozpočtom** vo výške **1 165 048 eur**, určeným na realizáciu bežných a kapitálových výdavkov programu Ochrana základných práv a slobôd 06Q.

Tento rozpočet bol v máji 2014 **znižený** na sumu **1 117 770 eur** dvoma rozpočtovými opatreniami – prvým bol znížený o 56 347 eur v dôsledku viazania výdavkov štátneho rozpočtu vykonaného Ministerstvom v nadväznosti na opatrenia súvisiace s uplatňovaním zákona o rozpočtovej zodpovednosti a ďalším rozpočtovým opatrením zvýšený o 9 069 eur určených na zvýšenie plátov zamestnancov v súvislosti s uplatnením nariadení vlády, ktoré upravili stupnice platových taríf a platové tarify pre rok 2014.

V závere roka 2014 bol rozpočet **d'alej upravený** prostredníctvom dvoch rozpočtových opatrení povolené prekročenie limitu výdavkov, na sumu **1 142 570 eur**.

V priebehu rozpočtového roka boli zároveň vykonané presuny prostriedkov v organizácii medzi kategóriami poisťné, tovary a služby a bežné transfery.

Tabuľka 3

Rozpočet k 31. decembru 2014		
	schválený	upravený
Mzdy, platy a ost. vyrovnania	581 842	588 562
poisťné	197 000	198 523
tovary a služby	378 456	337 943
bežné transfery	3 750	3 742
kapitálové výdavky	4 000	13 800
Spolu	1 165 048	1 142 570

Výška rozpočtových prostriedkov, oznámená v rozpise záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu na rok 2014 zo 17. decembra 2013 a **určená na krytie výdavkov** kategórie odmeňovanie – mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania **nepostačovala na poskytovanie tarifných plátov pre 57 zamestnancov podľa organizačnej štruktúry, ktorú v súlade s § 27 ods. 6 zákona o verejnom ochrancovi práv vydala verejná ochrankyňa práv**. Uvedený počet zamestnancov sa odzrkadlil aj v prílohe č. 1 k uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 588/2013. S ohľadom na nedostatočné finančné krytie však Kancelária ani v roku 2014 nemohla obsadiť všetky miesta podľa organizačnej štruktúry a pre nekompletné personálne obsadenie nevykonáva prijímanie a vybavovanie fyzických a právnických osôb v regiónoch Slovenskej republiky. **Začiatkom roka hrozilo, že Kancelária nebude schopná pokryť existujúcu úroveň plátov a miezd zamestnancov a zároveň zabezpečiť zvýšenie platových taríf pre rok 2014, ktoré schválila vláda**. Preto vedúci Kancelárie verejného ochrancu práv rozhodol, že ak sa v priebehu roka uvoľní pracovné miesto Kancelária na uvoľnené miesto neprijme náhradu. **Výsledkom je, že počet právnikov sa opäť znížil**.

Z upraveného rozpočtu 1 142 570 eur bolo k 31. decembru 2014 vyčerpaných 1 141 759,97 eur. Detailnejší priebeh čerpania finančných prostriedkov v hodnotenom období uvádza tabuľka č. 4.

Tabuľka 4

Výdavky v eurách	Upravený rozpočet	Čerpanie	
Mzdy, platy a ost. vyrovnania	588 562	588 862,00	100,00 %
poistné	198 523	198 500,37	99,99 %
tovary a služby	337 943	337 167,25	99,78 %
bežné transfery	3 742	3 741,62	100,00 %
kapitálové výdavky	13 800	13 788,73	99,92 %
Spolu	1 142 570	1 141 759,97	99,93 %

Priebeh čerpania výdavkov bol z časového hľadiska závislý od lehôt na úhradu nájmu za prenájom administratívnych priestorov a služieb s ním spojených a od výplatných termínov. Celkové čerpanie rozpočtu v roku 2014 bolo primerané s ohľadom na finančné nároky vyplývajúce z činnosti v hodnotenom období, prijaté úsporné opatrenia a platný kalendár úhrad.

Najvyšší výdavok Kancelárie v oblasti výdavkov na tovary a služby opakovane predstavuje nájom administratívnych priestorov a služby s ním spojené. Kancelária pokračovala v aktivitách súvisiacich so získaním administratívnych priestorov v objekte, ktorý by bol v správe majetku štátu. V priebehu júna 2014 sa Kancelária dohodla so Správou služieb diplomatickému zboru, a.s. na nájme nebytových priestorov na Grösslingovej ulici v Bratislave. Bola podpísaná a riadne zverejnená zmluva o budúcej zmluve, ktorá definovala predbežný rozsah najímaných priestorov, cenu nájmu a výšku zálohových platieb za poskytované služby. V priebehu augusta a začiatkom septembra boli v súlade s vyššie uvedenou zmluvou o budúcej zmluve prerokované podrobnosti a dňa 5. septembra 2014 podpísaná zmluva o nájme na obdobie od 1. marca 2015 do 28. februára 2020, ktorá bola riadne zverejnená v Centrálnom registri zmlúv. Ročné náklady na nájom a služby poskytované v prenajatých administratívnych priestoroch klesnú zo 192 077 eur na 152 119 eur, čo predstavuje zníženie ročných nákladov takmer o 40 000 eur.³ V roku **2015 bude úspora** oproti roku 2014 predstavovať **17 292,35 eur** nakoľko zmluvný vzťah so spoločnosťou UTAR, spol s r.o. končí dňa 31. marca 2014 a so spoločnosťou SSDZ, a.s. začína 1. marca 2015. Marec 2015 je určený na presťahovanie do nových priestorov a úpravu a odovzdanie doterajších priestorov.

Pri zostavovaní návrhu rozpočtu na rok 2015 Kancelária požadovala pridelenie finančných prostriedkov na realizáciu rozpočtovej priority „Zabezpečenie osvetu o podmienkach ochrany základných práv a slobôd v Slovenskej republike“ s cieľom zabezpečiť osvetu prostredníctvom pravidelných vzdelávacích aktivít zameraných na najzraniteľnejšie skupiny občanov ako sú deti, mládež a seniori, organizovaných na základných, stredných a vysokých školách a v domovoch sociálnych služieb.

Ďalšou navrhovanou rozpočtovou prioritou bolo „Zabezpečenie podpory regiónov v oblasti základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb“, ktorá okrem vytvorenia miest prvého kontaktu s občanmi v regiónoch zohľadňovala aj potrebu konštruktívnej a priebežnej komunikácie s orgánmi verejnej správy v jednotlivých regiónoch

³ Súčasne so zmenou prenajímateľa sa znížila prenajímaná plocha, počet parkovacích miest a jednotkové ceny za nájom administratívnych priestorov a poskytované služby.

Slovenska.

Za významný platobný titul, ktorý sa stal pre rok 2015 rozpočtovou prioritou číslo tri, Kancelária považovala doplnenie a modernizáciu informačno-komunikačných technológií – automatizovaný systém správy registratúry, ktorý vyhovuje aktuálnym štandardom upravený pre špecifické potreby spracovania podnetov podľa zákona o verejnom ochrancovi práv, nakoľko v súčasnosti disponuje zastaranou verziou elektronickej registratúry upravenej na mieru, **ktorá pre opakujúci sa nedostatok pridelených rozpočtových prostriedkov nemohla byť aktualizovaná a prispôbovaná modernému systémovému prostrediu od roku 2002.**

Vládny návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2015 bol Národnou radou Slovenskej republiky schválený 4. decembra 2014. V nadväznosti na tento akt a uznesenie vlády č. 208 zo dňa 15. októbra 2014 bol Kancelárii v závere roka doručený Rozpis záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu na rok 2015. Výška schváleného rozpočtu na rok 2015 predstavuje 1 179 558 eur, z toho 592 594 eur je určených na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania pre 57 zamestnancov určených organizačnou štruktúrou.

Napriek miernemu zvýšeniu oproti celkovému schválenému rozpočtu 2014 (+ 14 510 eur) a malému navýšeniu mzdových výdavkov oproti upravenému rozpočtu 2014 (+ 3 732 eur), ktoré iba v minimálnom rozsahu pokrývajú oprávnené zákonné nároky existujúcich zamestnancov súvisiace so zmenami platových stupňov, je potrebné opakovane konštatovať, že schválený rozpočet neakceptuje žiadnu z rozpočtových priorit navrhovaných Kanceláriou a oznámený ukazovateľ rozpočtových prostriedkov určených na mzdové výdavky opakovane nepostačuje na poskytovanie tarifných plátov pre počet zamestnancov podľa organizačnej štruktúry, ktorú v súlade s § 27 ods. 6 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv vydala verejná ochrankyňa práv.

S ohľadom na nedostatočné finančné krytie Kancelária ani v roku 2015 nebude môcť obsadiť všetky miesta podľa aj tak veľmi úspornej organizačnej štruktúry vydananej verejným ochrancom práv. Organizačná štruktúra Kancelárie verejného ochrancu práv je v porovnaní s ombudsmanskými inštitúciami (napr. aj v porovnaní s krajinami V4) mimoriadne poddimenzovaná v pomere k úlohám, či počtu obyvateľov. Najhoršie však je, že na tieto prekážky doplatia vždy občania. Pre nedostatočné prostriedky na personálne obsadenie (iba jeden právnik v regióne a polovica administratívnej pracovnej sily) nebude Kancelária ani v roku 2015 bezprostredne prijímať a vybavovať podnety a podania fyzických osôb a právnických osôb v regiónoch Slovenskej republiky a preskúmať postupy orgánov verejnej správy inak, ako iba počas služobnej cesty z Bratislavy.

IV. PODMIENKY ČINNOSTI KANCELÁRIE V ROKU 2014 A NÁVRHY ODPORÚČANÍ VEREJNEJ OCHRANKYNI PRÁV PRE NÁRODNÚ RADU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1. Podmienky činnosti Kancelárie

Ústava Slovenskej republiky deklaruje princíp nezávislosti verejného ochrancu práv. Je daný nielen spôsobom jeho kreovania, ale aj charakterom jeho vzťahu k jednotlivým orgánom štátu. Aj keď je verejný ochranca práv svojím vznikom a určitými vzťahmi viazaný na Národnú radu Slovenskej republiky, ktorá ho volí, môže odvolať z funkcie, a ktorú je povinný informovať o svojej činnosti, nejde o vzťah subordinácie. Nezávislosť verejného ochrancu práv od moci výkonnej by mala byť absolútna.

Podmienky činnosti verejného ochrancu práv v Slovenskej republike sú do veľkej miery limitované výškou finančných prostriedkov určených na jeho činnosť. Podľa § 27 zákona o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činnosti verejného ochrancu práv plní Kancelária verejného ochrancu práv, ktorá je rozpočtovou organizáciou. **Kancelária je súčasťou rozpočtovej kapitoly Všeobecná pokladničná správa a tak limit výdavkov v procese zostavovania rozpočtu verejnej správy navrhuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky.** Kancelária pripravuje rozpis na jednotlivé položky ekonomickej klasifikácie, namieta navrhovaný objem finančných prostriedkov a neúspešne žiada o schválenie rozpočtových priorít.

Podľa § 27a zákona o verejnom ochrancovi práv počet zamestnancov Kancelárie schvaľuje verejný ochranca práv. Napriek tomu, že počet zamestnancov rozpočtovej organizácie pre rok 2014 uvedený v prílohe č. 1 k uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 588/2013 korešponduje s počtom určeným verejným ochrancom práv, výška záväzného ukazovateľa mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania pre rok 2014 ani po uplatnení rozpočtového opatrenia povolené prekročenie limitu výdavkov pre rok 2014 v súvislosti so zvýšením platových taríf tento fakt nezohľadnila a z pridelených rozpočtových prostriedkov Kancelária nebola schopná doplnenie stavu zamestnancov na požadovaný počet realizovať.

Zásadný problém pre činnosť Kancelárie takmer denne predstavuje fakt, že koncept riešenia informačno-komunikačných technológií pochádza z roku 2003. Napriek modernizačným aktivitám Kancelárie realizovaným v roku 2013, v ktorých sa pokračovalo aj v roku 2014, najmä zastaraný softvér na elektronickú registratúru a správu záznamov nevyhovuje zmeneným podmienkam systémového prostredia, čím spôsobuje nestabilitu celého informačného systému. Konceptné riešenie predstavuje investíciu v odhadovanom objeme cca 150 000 eur, ktoré Kancelária nemá k dispozícii.

Na základe týchto faktov je potrebné skonštatovať, že personálne a materiálno-technické zabezpečenie činnosti Kancelárie vzhľadom na nedostatočný objem a štruktúru pridelených finančných prostriedkov nie je dostatočné. **Nedovoľuje usporiadať Kanceláriu podľa organizačnej štruktúry tak, ako ju podľa zákona určil verejný ochranca práv a v plnom rozsahu nepokrýva náklady na plnenie úloh, ktoré má verejný ochranca práv na základe pôsobnosti vyplývajúcej mu z ústavy spôsobom a v rozsahu ustanovenom zákonom plniť. Táto realita nekorešponduje s Odporúčaním Parlamentného zhromaždenia Rady Európy 1615 (2003)1 o inštitúcii ombudsmana, ani s Rezolúciou 1959/2013 Parlamentného zhromaždenia Rady Európy o posilnení ombudsmanských inštitúcií v Európe.**

2. Návrhy odporúčaní verejnej ochrankyni práv pre Národnú radu Slovenskej republiky

1. Vytvoriť podmienky pre realizovanie organizačného poriadku jeho personálnym naplnením a pre zriadenie regionálnych Kancelárií verejného ochrancu práv.
2. V nadväznosti na požadované rozpočtové priority zvážiť možnosť rozpočtového opatrenia povolené prekročenie limitu výdavkov roka 2015.
3. Pri zostavovaní rozpočtu verejnej správy a určovaní limitu výdavkov Kancelárie pre nasledujúce rozpočtové obdobia postupovať v súlade s Odporúčaním Parlamentného zhromaždenia Rady Európy 1615 (2003)¹ o inštitúcii ombudsmana a s Rezolúciou 1959/2013 Parlamentného zhromaždenia Rady Európy o posilnení ombudsmanských inštitúcií v Európe so zreteľom na rozpočtové požiadavky Kancelárie verejného ochrancu práv, ktoré v roku 2015 predloží Ministerstvu financií Slovenskej republiky v procese zostavovania Rozpisu východísk návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2016 – 2018.